

CEZA VE CEZA MUHAKEMESİ HUKUKU ALANINDA ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ VE YENLİKÇİ UYGULAMALAR

EDİTÖR
DOÇ. DR. ALİ YILDIRIM

DOI: 10.5281/zenodo.18107730

**Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku
Alanında Araştırma Yöntemleri ve Yenilikçi
Uygulamalar**

**Editör
Doç. Dr. Ali Yıldırım**

İmtiyaz Sahibi
Platanus Publishing®

Editör
Doç. Dr. Ali Yıldırım

Kapak & Mizanpaj & Sosyal Medya
Platanus Yayın Grubu

Birinci Basım
Aralık, 2025

Yayımcı Sertifika No
45813

ISBN
978-625-8513-48-6

©copyright
Bu kitabın yayım hakkı Platanus Publishing'e aittir. Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz, izin alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Adres: Natoyolu Cad. Fahri Korutürk Mah. 157/B, 06480, Mamak,
Ankara, Türkiye.

Telefon: +90 312 390 1 118
web: www.platanuspublishing.com
e-mail: platanuskita@gmail.com

Platanus Publishing®

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1	5
----------------------	----------

Türk Ceza Hukukunda İntihara Yönlendirme Suçu (TCK MD. 84)

Ramadan Sanıvar

BÖLÜM 2	17
----------------------	-----------

***Türk Ceza Hukukunda Kaybolmuş veya Hata Sonucu Ele Geçmiş Eşya Üzerinde
Tasarruf Suçu (TCK MD. 160)***

Ramadan Sanıvar

BÖLÜM 1

Türk Ceza Hukukunda İntihara Yönlendirme Suçu (TCK MD. 84)

Ramadan Sanıvar¹

¹ Doç. Dr., Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Kuzey Kıbrıs Yerleşkesi, Hukuk Fakültesi, Ceza ve Ceza Muhakemesi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi, 0000-0003-2828-1089

I. GENEL OLARAK

İntihar, bireyin kendi yaşamına son verme iradesini ortaya koyduğu, hukuki, sosyolojik ve psikolojik boyutları bulunan kompleks bir olgudur². 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, intiharı cezalandırmasa da, intihara yönlendirme suçu başlığı altında intihara azmettirme, intihara teşvik etme, intihar kararını kuvvetlendirme ve intihara yardım etme gibi eylemleri cezalandırarak bireyin yaşam hakkını korumayı amaçlamaktadır.

TCK İkinci Kitap “*Hayata Karşı Suçlar*” Birinci Bölüm içerisinde yer alan ve “*İntihara yönlendirme*” başlığını taşıyan 5237 sayılı TCK md. 84 aynen şöyledir: “(1) Başkasını intihara azmettiren, teşvik eden, başkasının intihar kararını kuvvetlendiren ya da başkasının intiharına herhangi bir şekilde yardım eden kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (2) İntiharın gerçekleşmesi durumunda, kişi dört yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (3) Başkalarını intihara alenen teşvik eden kişi, üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Mülga ikinci cümle: 29/6/2005 – 5377/10 md.) (4) İşlediği fiilin anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan veya ortadan kaldırılan kişileri intihara sevk edenlerle cebir veya tehdit kullanmak suretiyle kişileri intihara mecbur edenler, kasten öldürme suçundan sorumlu tutulurlar.”

II. KORUNAN HUKUKSAL YARAR

Kanun koyucu bu suçu düzenleyerek kasten öldürme suçunda olduğu gibi, yaşam hakkını korumayı hedeflemiştir. Yaşam hakkı, TC Anayasası md. 17 ile güvence altına alınmış olup, mutlak temel haklar arasındadır. Türk hukukunda intiharın cezalandırılmamasının nedeni bireysel özgürlük alanı ile ilgilidir; ancak üçüncü kişilerin bu karara etki etmesi hukuka aykırı kabul edilmiştir.

III. TİPİKLİĞİN OBJEKTİF UNSURLARI (MADDİ UNSURLAR)

A. FAİL

5237 sayılı TCK md. 84 hükmüne bakıldığında intihara yönlendirme suçunun failinin herhangi bir kimse olabileceği görülmektedir. Özel bir nitelik veya sıfat aranmaz. İntihara yönlendirme suçu, kasten öldürme suçundan farklı bağımsız bir suç olarak düzenlendiği cihetle, fail ile mağdur arasındaki yakın akrabalık ilişkisi bu suçta nitelikli hal oluşturmamaktadır. Failin cezalandırılabilmesi için eylemin

² **Türk Dil Kurumu.** *İntihar*. Güncel Türkçe Sözlük. Erişim: 28 Kasım 2025, <https://sozluk.gov.tr/>.

kasten gerçekleşmesi gereklidir. İhmal suretiyle işlenmesi teorik olarak mümkündür ancak uygulamada nadirdir³.

B. MAĞDUR

Mağdur, intihar etmeye yönlendirilen kişidir. Mağdurun intihar iradesinin; serbestçe oluşturulmuş olması, tehdit, baskı veya cebir altında olmaması gerekmektedir.

5237 sayılı TCK md. 84/1 hükmüne göre; suçun mağduru, yaşı, cinsiyeti, etnik kökeni, sağlık durumu ne olursa olsun, yaşayan ve algılama yeteneği bulunan herhangi bir kimse olabilmektedir. Aynı maddenin dördüncü fıkrası açısından, mağdur; toplumun bütünü (veya toplumu oluşturan tüm bireyler) olduğu kabul edilmektedir. Öte yandan, TCK md. 84/4 son derece dikkat çekmektedir. Zira mağdurun işlediği fiilin anlam ve sonuçlarını algulama yeteneği gelişmemiş veya ortadan kaldırılmış olması halinde, fail, dolaylı faillik yoluyla kasten öldürme suçundan cezalandırılmaktadır.

C. FİİL/NETİCE/NEDENSELLİK BAĞI

5237 sayılı TCK md. 84/1 hükmü uyarınca; suçun fiil unsurunu oluşturan hareketler; “başkasını intihara azmettirme, teşvik etme, başkasının intihar kararını kuvvetlendirme ya da başkasının intiharına herhangi bir şekilde yardım etme” şeklinde belirtilmektedir. Dolayısıyla birinci fıkra açısından bu suç, seçimlik hareketli bir suç olup, bu sayılan hareketlerden yalnızca birisinin gerçekleştirilmesi suçun oluşması için yeterli kabul edilmektedir. Bu seçimlik hareketlerden hangisi ile suçun işlendiği, TCK md. 61 yani cezanın belirlenmesi açısından önem taşıyacaktır. Özellikle bu hareketlerin, intihardan önce veya duruma göre intihar sırasında yapılması söz konusu olabilmektedir.

Yukarıda bahsettiğimiz hareketlerden “azmettirme”; hiç intihar düşüncesi olmayan mağdura intihar etme kararını aldirmek, “teşvik etme”; intihar düşünce ve niyeti bulunan, fakat henüz (kesin) kararını vermemiş bulunan bir mağdurun intihar kararını almasını sağlamaya yönelik davranışlarda bulunmak, “intihar kararını kuvvetlendirmek”; intihar kararını vermiş bulunan mağdurun bu kararını desteklemek/güçlendirmek, “yardım etmek” ise; mağdurun intiharını kolaylaştırmaya yönelik her türlü faaliyeti ifade etmektedir. Elbette burada sözü edilen yardımın maddi veya manevi nitelikte olması mümkündür. Önemli olan mağdurun daha önceden intihara karar vermiş olmasıdır. İntihar, kişinin kendi yaşamına son vermesi anlamına gelmektedir. Nitekim bu madde mucibince,

³ Tulay, M. E. (2020). Türk Ceza Hukukunda İntihara Yönlendirme Suçu. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 26(2), 814–837. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1349570> (Erişim: 28 Kasım 2025).

suçun oluşması söz konusu hareketlerle sınırlıdır; bununla birlikte, intihar bizzat mağdurun özgür iradesine dayanarak aldığı bir kararın sonucu olarak gerçekleşmesi gereklidir. Aksi takdirde örneğin; yardım eden kişi, ölümü doğuran icrai hareketi de kendisi gerçekleştirmiş ise ya da intihar eylemi üzerinde fiili egemenlik kurmuşsa artık bu durumda intihara yönlendirme değil, kasten öldürme suçu meydana gelecektir. İntihara yardım niteliğinde herhangi bir icrai hareket gerçekleştirmeksizin bir başkasının intiharına yalnızca engel olmamak yine bu suçu oluşturmayacaktır. Burada üzerinde durulması gereken nokta şudur ki, intiharı engellemeyen kişi neticeyi önleme hukuksal yükümlülüğü altında ise yani garantör sıfatı bulunmaktaysa, böyle bir durumda, TCK md. 83 gereğince ihmali bir hareketle kasten öldürme suçu gündeme gelecektir. Örneğin; çocuğunun kendisini öldürmesine seyirci kalan anne-baba ya da başkasına öldürücü aletle saldırdığını gören faili, kendine bir şey olmasın diye, kasıtlı olarak engellemeyen polisin durumunda olduğu gibi. Kaldı ki, eğer failin böyle bir yükümlülüğü yoksa, TCK md. 98 uyarınca yardım ve bildirim yükümlülüğünün ihlali suçundan dolayı failin cezalandırılması gerekmektedir. Örneğin; kendisini köprüden aşağı atan vatandaşın fotoğrafını çekip, tek başına olduğu halde hiç müdahale etmeyen basın mensubunun durumu.

Hemen belirtilmelidir ki, mağdurun fail tarafından yönlendirilmesine rağmen, mağdurun yönlendirmeyi ciddiye alıp almaması failin kastı açısından önem taşımamaktadır⁴. Zira kanatımızca somut olaylarda bakılması gereken, objektif olarak failin davranışının belirli bir ciddiyet ve ağırlığının olması, kişiyi intihara yönlendirmeye elverişli nitelikte bulunması, korunan hukuksal yararı ihlal edebilecek boyut ve ağırlıkta olmasıdır.

TCK md. 84/1 açısından bu suç, somut tehlike suçudur⁵. Suçun oluşabilmesi için mağdurun ölmüş olması aranmadığı cihetle, en azından kendisini öldürmeye yönelik girişimde bulunması yeterli olacaktır. Fail tarafından TCK md. 84/1’de mevcut hareketlerden birinin gerçekleşmesi sonucunda mağdur intihar eder ve ölürse TCK md. 84/2 mucibince bu suçta nitelikli hal meydana gelecektir. Başka bir anlatımla, fail mağduru intihara yönlendirmiş, fakat mağdur buna teşebbüs dahi etmemişse, failin sorumluluğu olmayacaktır. Fail mağduru intihara yönlendirmiş, fakat buna teşebbüs eden mağdur ölmemişse, suç tamamlanmış olacaktır. Ancak fail mağduru intihara yönlendirmiş ve intihar yani ölüm gerçekleşmişse, fail, suçun nitelikli halinden sorumlu tutulacaktır.

⁴ Artuk, M. E., Gökçen, A., Alşahin, M. E., & Çakır, K. (2018). *Ceza Hukuku Özel Hükümler* (17. baskı, s. 162). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

⁵ Tezcan, D., Erdem, M. R., & Önok, M. R. (2021). *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku* (19. baskı, s. 214). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Her ne kadar Yargıtay kararlarında yeknesaklık bulunmasa da, öğretide baskın görüş, karşılıklı anlaşma neticesi birden fazla kişinin birlikte intihar kararı almaları halinde sağ kalan kişinin ceza sorumluluğu olmayacağı yönündedir⁶.

5237 sayılı TCK md. 84/3, bağımsız bir suç teşkil etmekte olup, başkalarını intihara alenen teşvik eden kişinin cezalandırılacağı düzenlenmiştir. TCK md. 84/1'deki teşvik ile arasındaki farka bakacak olursak; TCK md. 84/1'de, belirli bir veya birden fazla somut kişiler hedef alınmakta, intihara teşvik edilmekte iken, TCK md. 84/3'de muhatabı belirlenmeksizin, kamuya yönelik aleni bir çağrı vardır. TCK md. 84/3'e göre; teşvik, intihara özendirici nitelikte başkalarının iradesini etkilemeye yönelik ifadelerle yer verilmesini gerektirmektedir⁷. TCK md. 84/3'de belirtilen aleniyet ile kast edilen; fiilin belirsiz ve çok sayıda kişi tarafından öğrenilmesini mümkün kılacak şekilde gerçekleştirilmesi anlamına gelmektedir⁸. Aleniyetin gerçekleşmiş sayılabilmesi için, belirsiz sayıda kişi tarafından algılanabilecek şekilde teşviğin gerçekleştirilmesi yeterlidir⁹.

TCK md. 84/3'de suç, soyut tehlike suçudur. Zira bu suçun oluşması için üçüncü kişilerin intihar etmiş veya en azından intihar girişiminde bulunmuş olması şart değildir. Basın yoluyla kamuoyunu intihara özendirici haber ve yorumlar yapmak, TCK md. 84/1 değil, md. 84/3 kapsamında yorumlanmaktadır.

5237 sayılı TCK md. 84/4'te ise, cebir veya tehdit kullanmak suretiyle kişileri intihara mecbur edenlerin kasten öldürme suçundan dolayı cezalandırılacaklarına dair düzenleme yapılmıştır. Bu madde hükmünde, “hile”den açıkça söz edilmiş değildir. Ancak böylesi bir durumda genel hüküm olan TCK md. 37/2 “suçun işlenmesinde bir başkasını araç olarak kullanan kişi de fail olarak sorumlu tutulur” hükmünden hareketle faili kasten öldürme suçundan dolayı cezalandırmak gerekmektedir. Zira TCK md. 37/2'ye göre “başkası” bizzat mağdurdur da olabilmektedir. Dolayısıyla eğer fail, cebir, tehdit ve hile kullanmak suretiyle bir başkasını intihar etmeye zorlamışsa, TCK md. 84/4 hükmü uyarınca, dolaylı faillik yoluyla kasten öldürme suçundan sorumlu tutulacaktır. Genel hüküm olan TCK md. 37/2 çerçevesinde, mağdurun intihar teşebbüsünde bulunması durumunda, kasten öldürmeye teşebbüsten dolayı failin cezalandırılması mümkündür.

⁶ **Özen, M.** (2011). İntihara Yönlendirme Suçu. *Ceza Hukuku Dergisi*, 6(16), 47.

⁷ **Toroslu, N., & Toroslu, H.** (2021). *Ceza Hukuku Özel Kısım* (11. baskı, s. 39). Ankara: Savaş Yayınevi.

⁸ **Artuk, M. E., Gökçen, A., Alşahin, M. E., & Çakır, K.** *Gerekçeli Ceza Kanunları* (23. baskı, s. 113). Ankara: Adalet Yayınevi.

⁹ **Artuk, M. E., Gökçen, A., Alşahin, M. E., & Çakır, K.** *Gerekçeli Ceza Kanunları* (23. baskı, s. 112). Ankara: Adalet Yayınevi.

TCK md. 84/4 ışığında cebir veya tehdit mağduru intihar etmeye mecbur etmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, başvuru alan cebir veya tehditin niteliği ve ağırlığı belirleyici olup, mağdurun iradesi üzerindeki etkinin çok yoğun boyutta olması aranmaktadır. Hile açısından ise, başvuru alan hilenin mağdurun iradesi üzerinde egemenlik kurulduğunu kabul etmeyi mümkün kılacak nitelikte olması elzemdir.

Kanun koyucu, TCK md. 84/4'te; “*işlediği fiilin anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan veya ortadan kaldırılan kişileri intihara sevk edenlerin*” kasten öldürme suçundan sorumlu olacağını düzenlemiştir. Buradaki sevk etmeden kasıt, başkasını intihara itmeye, sürüklemeye, götürmeye yönelik herhangi bir fiildir¹⁰. Algılama yeteneği gelişmemiş olan kişiler denildiğinde ise, akıl hastaları ve/veya temyiz kudreti bulunmayan çocuklar anlaşılabilmektedir¹¹. Yine sağır, dilsizlik halleri de, mağdurun zihinsel gelişimini etkilediği cihetle bu kapsamda yorumlanmaktadır.

D. NİTELİKLİ HALLER

5237 sayılı TCK md. 84/2'ye göre “intiharın gerçekleşmesi yani mağdurun ölmesi”, TCK md. 84/1'deki suçun neticesi sebebiyle cezasının ağırlaştırılmasını gerektiren halidir. Buradan hareketle, TCK md. 84/1'de yer alan suçun tamamlanmış sayılabilmesi için mağdurun ölmüş olma zorunluluğu bulunmamaktadır. Hemen belirtilmelidir ki, mağdurun ölmesi, bu suçta netice yüzünden cezanın ağırlaştırılmasını gerektiren nitelikli hal kabul edildiği ve bu durumda neticeye yönelik taksir yeterli görüldüğü cihetle, TCK md. 84/2'den sorumlu tutulması için failin kastının ayrıca mağdurun ölmesini de kapsamına gerek yoktur.

TCK md. 82'de kasten öldürme suçuna ilişkin getirilen nitelikli haller, TCK md. 84/1 ve 3 açısından uygulama alanı bulmamaktadır. Zira TCK md. 84/1 ve 3, kasten öldürmeden tümüyle bağımsız birer suç niteliğindedir. TCK md. 84/4 açısından ise, kasten öldürme suçuna atıf yapıldığı cihetle, işlediği fiilin anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan veya ortadan kaldırılan kişileri intihara sevk edenler ve cebir veya tehdit kullanmak suretiyle kişileri intihara mecbur edenlere, TCK md. 82'deki nitelikli hallerin uygulanması mümkündür. Hemen belirtilmelidir ki, TCK md. 82'de “*beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan bir kişiye karşı*” şeklindeki nitelikli hal söz konusu olduğundan, mağdurun fiilin anlam ve sonuçlarını algılamayacak

¹⁰ İÇER, Z. (2020). İntihara Yönlendirme Suçu (TCK m.84). *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 28(1), 337.

¹¹ HAFIZOĞULLARI, Z., & ÖZEN, M. (t.y.). *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler: Kişilere Karşı Suçlar* (7. baskı, s. 69). Ankara: US-A Yayıncılık.

durumda olması, bu madde hükmünün gerçekleşmesi anlamına geleceği için, mağdurun içinde bulunduğu durum, hem cezalandırmanın dayanağını oluşturacak hem de aynı sebeple cezanın ağırlaştırılması yoluna gidilecektir.

IV. TİPİKLİĞİN SUBJEKTİF UNSURLARI (MANEVİ UNSURLAR)

TCK md. 84/1'e göre; suçun manevi unsuru genel kasttır. Burada failin kastının azmettirme, teşvik etme, intihar kararını kuvvetlendirme ve yardım niteliğindeki hareketleri de kapsamına alması gerekmektedir. Başka bir ifadeyle, failin kastı, mağduru intihara yöneltme bilinci ve iradesini kapsamalıdır. Söz konusu suçun, olası kastla işlenmesi de mümkündür. Çünkü failin, mağdurun intiharını öngörmesine rağmen, intihara yönelik davranışın onun tarafından gerçekleştirilmesini göze alarak ne olursa olsun düşüncesiyle maddede gösterilen seçimlik hareketlerden birisini yapması durumunda, olası kasttan bahsedilmektedir. TCK md. 21 ışığında böylesi bir durum cezada indirim sebepleri olmaktadır.

Öğretide baskın görüş, intihara yönlendirici sözlerin kızgınlıkla, öfkeyle, tepkiyle söylenmiş olması, kastın varlığını etkilemediğine yöneliktir¹².

TCK md. 84/3'e bakıldığında, suçun manevi unsurunun kast olduğu söylenmelidir¹³. Burada failin saiki ve/veya amacı suçun unsuru değildir.

Bir başka husus, suçun terör amacıyla bir terör örgütünün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi durumunda “*terör suçu*” sayılmasıdır. Terörle Mücadele Kanunu md. 4a ve md. 5 mucibince cezayı ağırlaştırılmaktadır.

V. HUKUKA AYKIRILIK UNSURLARI

İntihara yönlendirme suçunda, hukuka uygunluk nedenlerinin uygulanması pek mümkün gözükmemektedir. En önemli husus, TCK md. 84/1 ve 2 ışığında intihar, zaten mağdurun kendi rızasıyla kendi yaşamına son vermesi anlamında kabul edildiğinden, ilgilinin rızası TCK md. 26/2'deki hukuka uygunluk nedeni bu suç açısından dikkate alınması mümkün değildir.

VI. SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ BİÇİMLERİ

A. TEŞEBBÜS

TCK md. 84/1'de yer alan seçimlik hareketlerden birinin yapılması neticesinde mağdurun intihara yönelik davranışta bulunmasıyla birlikte suç

¹² Tezcan, Erdem ve Önok, *Ceza Özel Hukuku*, 221; İçer, “İntihara Yönlendirme Suçu,” 337.

¹³ Tezcan, Erdem ve Önok, *Ceza Özel Hukuku*, 220-221.

tamamlanmaktadır. Bu bağlamda bir tehlike suçu olduğu söylenmelidir¹⁴. TCK md. 84/1 mucibince suç, salt hareket suçu olduğu cihetle, (çok istisnai haller hariç) bu suça teşebbüs mümkün değildir. Nitekim failin seçimlik olarak gösterilen hareketlerden birisini gerçekleştirmiş olmasına rağmen, mağdur intihar yönünde herhangi bir girişimde bulunmamış ise, ortada cezalandırılması gereken bir davranış bulunmamaktadır. İntihar girişimi söz konusu olursa, suç zaten tamamlanmış olacaktır.

Doktrinde en önemli tartışma; TCK md. 84/2'ye teşebbüsün söz konusu olup olmayacağına ilişkindir¹⁵.

TCK md. 84/3 bakımından teşebbüs mümkün değildir. Çünkü aleni teşviki belirten hareketin yapılmasıyla birlikte suç zaten tamamlanmaktadır; bunun haricinde kalan hareketler ise ancak hazırlık hareketi olarak değerlendirilmelidir.

TCK md. 84/4 uyarınca dolaylı faillik açısından ise suç teşebbüse elverişlidir. Yukarıda da aktardığımız üzere, intihara sevk veya mecbur edici davranışa rağmen mağdur intihar etmemişse yani ölmemişse, kasten öldürmeye teşebbüs söz konusu olacaktır. Ancak mağdur intihar girişiminde bile bulunmaz ise, TCK md. 84/4 devreye sokulamayacaktır.

B. İÇTİMA

TCK md. 84/1 bakımından zincirleme suç kuralları uygulanabilmektedir. Zira Kanun koyucu TCK md. 43/3'de, zincirleme suç kurallarının kasten öldürme, kasten yaralama, işkence ve yağma suçlarında uygulama alanı bulmayacağını belirtmiştir.

Öte yandan intihara yönlendirme suçunun değişik zaman aralıklarında aynı kişiye yönelik olarak işlenmesi mümkün değildir. Çünkü örneğin; intihara yönlendirilen kişi ölmediği cihetle, tekrar yönlendirme söz konusu ise, birden fazla intihara yönlendirme suçunun aynı suç işleme kararına dayandığı söylenemez. Böylesi durumda, gerçek içtima kuralları uygulanacak ve her suça ayrı ayrı ceza verilmesi gündeme gelecektir. Seçimlik hareketlerden birden fazlasının aynı somut olayda yapılması durumunda ortada tek bir suç söz konusudur. Yine mağduru ikna etmeye yönelik birtakım davranışların hukuken tek hareket olarak kabul edilmesi gerekeceğinden, bu durumda da zaten suç tek olacaktır.

¹⁴ **Pehlivan, A.** (2013). 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda İntihara Yönlendirme Suçu. İçinde N. Centel (Ed.), *Ceza Hukukunda Kadının Şiddete Karşı Korunması* (s. 290). İstanbul.

¹⁵ Tezcan, Erdem & Önok, *Ceza Özel Hukuku*, 222.

Yukarıda da ifade ettiğimiz üzere, TCK md. 84/1 ile ilgili zincirleme suç kuralları uygulanabilmesi mümkündür. Örneğin; tek bir davranışla birden fazla kişinin intihara yönlendirilmesi durumunda olduğu gibi. Burada TCK md. 84/1 açısından önemli olan; intihara yönlendirilen kişi, birden fazla da olsa, bunların belirli ve somut kişiler olmasıdır. Zira belirsiz sayıdaki kişilerin teşvik edilmesi durumunda uygulanması gereken hüküm TCK md. 84/3 olacaktır.

TCK md. 84/3 hükmünde aleni teşvikten bahsedildiği cihetle, muhatap kişinin sayısı ne olursa olsun, suç tektir. Diğer yandan farklı zamanlarda ve tek suç işleme kararıyla aleni teşviğin bulunması halinde, TCK md. 43/1 uygulama alanı bulacaktır.

TCK md. 84/4’de açıkça kasten öldürme suçuna gönderme yapıldığı için, bu suç bakımından zincirleme suç kurallarının uygulanması TCK md. 43/3 mucibince mümkün olmayacaktır. Böyle bir durumda, gerçek içtima hükümleri uygulanacaktır. Hemen belirtilmelidir ki, kasten öldürme ya da buna teşebbüs etmekten sorumlu tutulacak olan fail, ayrıca cebir veya tehdit suçundan ceza almayacaktır.

C. İŞTİRAK

Suçun maddi unsurunu oluşturan seçimlik hareketler, intihar eden kişinin fiiline iştirak olarak kabul edilmemekte, bağımsız bir suç olarak gündeme gelmektedir. Bununla birlikte, iştirake ilişkin genel kurallar bu suçun seçimlik hareketleri açısından da söz konusu olabilmektedir. Örnek verecek olursak; yardıma azmettirme veya azmettirmeye azmettirme. Ancak TCK md. 84/1 bakımından, bazı maddi ve manevi yardım nitelikli hareketler tipikliğin gerçekleşmesine sebep olmakta ve hareket sahibine “fail” sıfatı kazandırmaktadır.

VII.YARGITAY KARARLARINDA İNTİHARA YÖNLENDİRME SUÇ TİPLERİ

A. Cebir veya Tehdit Kullanmak Suretiyle Kişileri İntihara Mecbur Etmek

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 84. maddesinin 4. fıkrası, intihara yönlendirme suçunun en ağır hali olan "cebir veya tehdit kullanmak suretiyle kişiyi intihara mecbur etme" fiilini düzenler. Kanun koyucu bu maddede, mağdurun iradesinin cebir ve tehdit altında sakatlandığını kabul ederek, bu suçu işleyen failin "intihara yönlendirme" suçundan değil, doğrudan "kastan öldürme" suçundan sorumlu tutulacağını hükme bağladığını bahsetmiştik. Yargıtay bu kuralı uygularken, failin eylemi ile mağdurun ölümü arasındaki nedensellik bağını kurmak için belirli kriterleri aramaktadır. Zira suçun oluşması için failin uyguladığı cebir veya tehdidin sıradan bir nitelikte olmaması, aksine

"yoğunlaşmış" olması gerekmektedir. Yüksek mahkemenin aradığı temel koşul; mağdurun maruz kaldığı bu yoğun baskı, şiddet ve tehditler karşısında kendisini tamamen çaresiz ve savunmasız hissetmesi, başka bir hareket alanı kalmadığına inanması ve yaşamına son vermeyi, içinde bulunduğu durumdan kurtulmak için "zorunlu ve tek çıkış yolu" olarak görmesidir¹⁶. Yani fail, mağduru öyle bir sarmala almalıdır ki, mağdurun intiharı özgür bir seçim değil, bir kaçış zorunluluğu haline gelmelidir.

Yargıtay 1. Ceza Dairesi, E. 2024/6835, K. 2025/1281 sayılı kararında, TCK'nin 84/4. maddesi kapsamında intihara mecbur kılma suçunun oluşabilmesi için mağdura yöneltilen cebir veya tehdidin sıradan bir baskı niteliği taşımayıp, mağdurun başka türlü davranma ihtimalini ortadan kaldıracak derecede yoğun, sürekli ve karşı konulamaz bir ağırlığa ulaşması gerektiğini; bu koşullar altında mağdurun yaşamına son vermeyi mecburi bir çıkış yolu olarak görmesi hâlinde suçun tüm unsurlarının gerçekleşmiş sayılacağını belirtmiştir. Söz konusu somut olayda da hukuki süreç tam olarak bu zemin üzerine kurulmuştur. Sanık ile mağdur arasında 2020 yılında başlayan ilişkide sanığın uyguladığı sistematik fiziksel şiddet, şantaj, takip ve sosyal izolasyon mağdurun iradesini aşama aşama kırmış; mağdurun psikolojik dayanıklılığı ciddi biçimde zayıflamıştır. Yargılamaya konu olayda sanığın baskıları, "Git kendini öldür, yoksa ben seni öldüreceğim" şeklindeki doğrudan yaşam hakkına yönelik tehditle birleşerek mağdur açısından durumu katlanılamaz hâle getirmiştir. Nitekim mağdurun 30.09.2021 tarihinde altıncı kattan atlayarak intihar etmesi, sanığın oluşturduğu bu yoğun tahakküm ve korku ikliminden kurtulmak için kendisine fiilen bırakılan tek seçenek olarak ortaya çıkmış; böylece intihar görünümündeki bu ölüm ile sanığın cebir ve tehdit eylemleri arasında doğrudan illiyet bağı kurularak TCK 84/4 maddesindeki suçun tüm unsurlarının somut olayda gerçekleştiği sonucuna varılmıştır.

B. İşlediği Fiilin Anlam Ve Sonuçlarını Algılama Yeteneği Gelişmemiş Olan veya Ortadan Kaldırılan Kişileri İntihara Sevk Etmek

TCK'nın 84. maddesinin 4. fıkrası uyarınca, işlediği fiilin anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan kişileri intihara sevk etme eylemi, kanun koyucu tarafından intihara yönlendirme değil, doğrudan kasten öldürme suçu kapsamında değerlendirilmiştir.

Yargıtay bir kararında; 12-15 yaş grubunda bulunan ve kusur yeteneği araştırılan sanık hakkında, yerel mahkemenin yalnızca Adli Tıp Şube

¹⁶ Yargıtay 1. Ceza Dairesi, E. 2024/6835, K. 2025/1281, 20 Şubat 2025, Lexpera, Erişim: 27 Kasım 2025, <https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/1-ceza-dairesi-e-2024-6835-k-2025-1281-t-20-2-2025>.

Müdürlüğü'nden aldığı yetersiz raporla hüküm kurmasını kanuna aykırı bulmuş; ceza sorumluluğunu belirleyen raporun, Adli Tıp Kurumu İlgili İhtisas Kurulu'ndan alınması gerektiğini belirterek, eksik inceleme nedeniyle hükmün bozulmasına karar vermiştir¹⁷.

C. İntihara Azmettirme

Türk Ceza Kanunu'nun 84/1. maddesinde vücut bulan intihara yönlendirme suçu, failin mağdur üzerinde iradesini tamamen ortadan kaldıracak nitelikte bir cebir veya tehdit uygulamaksızın, telkin ve manevi baskı yoluyla mağduru intihar kararı almaya veya bu kararı icra etmeye sevk etmesini esas aldığından söz etmiştik. Nitekim Yargıtay'ın konuyla ilgili incelediği bir dosyada¹⁸, lise arkadaşı olan sanık ve katılanın, yaşanan bir olay nedeniyle ailelerinden çekinerek 11.11.2015 tarihinde bir üst geçide çıkıp birlikte aşağı atlamaları neticesinde ağır yaralandıkları süreçte; her ne kadar başlangıçta sanığın eylemi "kasten öldürmeye teşebbüs" saikiyle dava konusu edilmişse de, dosya kapsamında sanığın katılanı zorla aşağı attığına veya ölümle tehdit ettiğine dair (TCK 84/4 kapsamında değerlendirilebilecek) maddi bir bulguya rastlanmamıştır. Yüksek Mahkeme, sanığın olay öncesinde sergilediği agresif tutum, intihar etme konusundaki kararlılığı ve "birlikte ölme" yönündeki yoğun psikolojik telkinlerinin, katılanın iradesini tamamen yok etmese de onu intihara teşvik edici ve kararını kuvvetlendirici bir "manevi zorlama" oluşturduğunu tespit etmiş; bu nedenle eylemin, iradenin sakatlandığı öldürme suçu kapsamında değil, iradenin yönlendirildiği TCK 84/1 kapsamındaki "intihara yönlendirme" suçu çerçevesinde cezalandırılması gerektiğine hükmederek, suçun manevi unsurlarının somut olaydaki tezahürünü içtihat altına almıştır.

¹⁷ Yargıtay Ceza Genel Kurulu, E. 2020/374, K. 2022/77, 10 Şubat 2022, Lexpera, Erişim: 27 Kasım 2025, <https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/ceza-genel-kurulu-e-2020-374-k-2022-77-t-10-2-2022>.

¹⁸ Yargıtay 1. Ceza Dairesi, E. 2023/1360, K. 2024/7105, 31 Ekim 2024, Lexpera, Erişim: 27 Kasım 2025, <https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/1-ceza-dairesi-e-2023-1360-k-2024-7105-t-31-10-2024>.

KAYNAKÇA

- Artuk, M. E., Gökçen, A., Alşahin, M. E., & Çakır, K. (2018). *Ceza Hukuku Özel Hükümler* (17. baskı, s. 162). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Artuk, M. E., Gökçen, A., Alşahin, M. E., & Çakır, K. (t.y.). *Gerekçeli Ceza Kanunları* (23. baskı, s. 112–113). Ankara: Adalet Yayınevi.
- Hafizoğulları, Z., & Özen, M. (t.y.). *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler: Kişilere Karşı Suçlar* (7. baskı, s. 69). Ankara: US-A Yayıncılık.
- İçer, Z. (2020). İntihara Yönlendirme Suçu (TCK m.84). *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 28(1), 337.
- Özen, M. (2011). İntihara Yönlendirme Suçu. *Ceza Hukuku Dergisi*, 6(16), 47.
- Pehlivan, A. (2013). 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda İntihara Yönlendirme Suçu. İçinde N. Centel (Ed.), *Ceza Hukukunda Kadının Şiddete Karşı Korunması* (s. 290). İstanbul: Onikilevha Yayıncılık.
- Tezcan, D., Erdem, M. R., & Önok, M. R. (2021). *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku* (19. baskı, s. 214). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Toroslu, N., & Toroslu, H. (2021). *Ceza Hukuku Özel Kısım* (11. baskı, s. 39). Ankara: Savaş Yayınevi.
- Tulay, M. E. (2020). Türk Ceza Hukukunda İntihara Yönlendirme Suçu. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 26(2), 814–837. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1349570>.

BÖLÜM 2

Türk Ceza Hukukunda Kaybolmuş veya Hata Sonucu Ele Geçmiş Eşya Üzerinde Tasarruf Suçu (TCK MD. 160)

Ramadan Sanıvar¹

¹ Doç. Dr., Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Kuzey Kıbrıs Yerleşkesi, Hukuk Fakültesi, Ceza ve Ceza Muhakemesi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi, 0000-0003-2828-1089

I. GENEL OLARAK

Malvarlığına karşı suçlara ilişkin hükümler, bireyin mülkiyet hakkını ve ekonomik düzenin güvenliğini korumayı amaçlayan ceza hukuku normları arasında önemli bir yer tutmaktadır. Bu bağlamda, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) İkinci Kitap, 'Malvarlığına Karşı Suçlar' başlıklı Onuncu Bölümü'nde yer alan 160. maddede; '*kaybedilmiş*' ya da '*hata sonucu ele geçirilen*' eşya üzerinde tasarrufta bulunmak suç olarak düzenlenmiştir. Nitekim söz konusu suç, klasik hırsızlık suçundan farklı bir yapıya sahip olup; failin eşyayı başlangıçta hukuka aykırı bir fiil olmaksızın elde etmesi nedeniyle özel bir suç tipi olarak karşımıza çıkmaktadır. İlgili madde aynen şöyledir: '*Kaybedilmiş olması nedeniyle malikinin zilyedliğinden çıkmış olan ya da hata sonucu ele geçirilen eşya üzerinde, iade etmeksizin veya yetkili mercileri durumdan haberdar etmeksizin, malik gibi tasarrufta bulunan kişi, şikayet üzerine, bir yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır*'.

Çalışmada TCK md. 160 hükmü, suçun unsurları çerçevesinde ayrıntılı olarak incelenecek; öğretilerdeki görüşler ve yargı kararları ışığında değerlendirmeler yapılacaktır.

II. KORUNAN HUKUKSAL YARAR

Bu suç tipinde, suçun konusu olan eşya üzerinde önceki malikin yetkilerine son verilerek yeni bir mülkiyet ilişkisi kurulması amaçlanmaktadır. Başka bir ifadeyle, malın kaybedilmesi ya da hata sonucu başkasının eline geçmesi nedeniyle eşya üzerinde mülkiyet hakkına sahip olan kişinin, bu hakkın kendisine tanıdığı yetkileri kullanması engellenmektedir. Bu suçla korunan hukuksal yarar ise mülkiyet hakkı ve buna bağlı olarak malvarlığı güvenliğidir². Ayrıca, bu suç tipiyle dolaylı olarak dürüstlük kuralı ve toplumsal güvenin korunması da amaçlanmaktadır.

III. TİPİKLİĞİN OBJEKTİF UNSURLARI (MADDİ UNSURLAR)

E. FAİL

TCK m. 160 hükmüne bakıldığında kaybolmuş veya hata sonucu ele geçmiş eşya üzerinde tasarruf suçunun faili ancak kaybedilen eşyayı bulan ya da hata

² Köksal Bayraktar, Zeynel T. Kangal, Ahmet K. Yıldız, Ali H. Evik, Bahri Erman, Hasan Sınar, Emine A. Retornaz, Pınar M. Kartal, G. B. Bozbayındır, V. S. Evik, S. Altunç, Gökhan Akyürek ve A. A. İnceoğlu, *Özel Ceza Hukuku, Cilt IV: Malvarlığına Karşı Suçlar*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2018, s. 287; mülkiyet ve zilyedin korunduğu görüşü için bkz; Nur Centel, Hamide Zafer ve Özlem Yenerer Çakmut, *Kişilere Karşı İşlenen Suçlar*, Cilt 1, 5. Baskı, Beta Basım Yayın, İstanbul, 2021, s. 580.

sonucu ele geçiren kişidir³. Dolayısıyla suç, faili bakımından özgü suç niteliğindedir⁴.

F. MAĞDUR

TCK md. 160 hükmüne göre; mağdur, mal üzerinde mülkiyet sahibi olan (malik) kişidir⁵. Eşyanın kaybolması veya hatayla elden çıkması mağdurun iradesine dayanmadığından, mağdurun mülkiyet hakkı devam etmektedir⁶.

G. SUÇUN KONUSU

Kaybedilmesi nedeniyle zilyetlikten çıkmış ya da hata sonucu ele geçmiş eşya bu suçun konusunu oluşturmaktadır⁷. Burada bahsedilen eşya, yalnızca taşınır niteliğindeki eşyadır. Taşınmazlar bu suçun konusunu oluşturmaz. Hukuk öğretisinde “eşya” kavramı, ekonomik değeri bulunan, maddi varlığı olan ve üzerinde fiili hakimiyet kurulabilen taşınır malları ifade etmektedir⁸. Bu suç tipinin oluşumunda; suça konu olan eşya sahibi tarafından mülkiyeti terk edilmiş bir eşya olmamalıdır⁹. Zira taşınır mallarda terk, mülkiyeti sona erdiren bir işlem olup, sahipsiz olan bir mal üzerinde bu suçun işlenemeyeceği dikkate alındığında, fiilin işlendiği esnada eşya üzerindeki mülkiyetin sona ermemiş olması gerekmektedir¹⁰.

Kaybolmuş eşya; terk ve devir niyeti olmaksızın mülkiyet hakkının getirdiği yetkilerin eşya üzerinde fiilen kullanılamayacak olmasıdır¹¹. Çünkü burada eşya üzerinde mülkiyet sürmekte, ancak fiili egemenlik kurulamamaktadır. Kanun koyucu bu suç tipinde; eşyanın “zilyetlikten çıkmış olması”nı aramaktadır. Mal üzerinde sahibinin egemenlik yetkisi sürekli ve kesin olarak ortadan kalkmış olmalıdır. Eşyanın kaybolması nedeniyle mağdurun zilyetliğinden çıkması, bu

³ Bayraktar vd., *Özel Ceza Hukuku*, Cilt IV, 2018, s. 287.

⁴ Durmuş Tezcan, Mustafa Ruhan Erdem ve R. Murat Önok, *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, Güncellenmiş 23. Baskı, Seçkin Hukuk, Ankara, 2025, s. 834; Ahmet Kılıç, “Kaybolmuş veya Hata Sonucu Ele Geçmiş Eşya Üzerinde Tasarruf Suçu”, *YBHD*, Yıl 3, Sayı 2018/2, 2018, s. 5. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/525555> Erişim Tarihi: 27.12.2025.

⁵ Kılıç, “Kaybolmuş Eşya Üzerinde Tasarruf Suçu”, s. 7.

⁶ Tezcan/Erdem/Önok, *Ceza Özel Hukuku*, s. 834; Kılıç, “Kaybolmuş Eşya Üzerinde Tasarruf Suçu”, s. 7.

⁷ Ersan Şen, “Hırsızlık Suçları”, Ankara Barosu Dergisi, 2012/3, s. 330. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/397991> Erişim Tarihi: 28.12.2025.

⁸ Mehmet Ayan, *Eşya Hukuku – I (Zilyetlik ve Tapu Sicili)*, 13. Baskı, Seçkin Yayıncılık, s. 28.

⁹ Kılıç, “Kaybolmuş Eşya Üzerinde Tasarruf Suçu”, s.9.

¹⁰ Tezcan/Erdem/Önok, *Ceza Özel Hukuku*, s. 835; Kılıç, “Kaybolmuş Eşya Üzerinde Tasarruf Suçu”, s.7.

¹¹ Necati Meran, *Hırsızlık – Yağma – Malvarlığına Karşı Suçlar*, Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara 2013, s. 408.

suçla TCK m. 141’de yer alan hırsızlık suçunun birbirinden ayrılması hususunda belirleyicidir¹². Hırsızlık suçuna bakıldığında, mal, fail tarafından mağdurun iradesi dışında onun egemenliğinden çıkartılmakta iken, TCK md. 160 çerçevesinde kaybedilmiş eşya, failin bir kusuru olmaksızın, mağdurun iradesi dışında egemenliğinden çıkmıştır ve eşyanın nerede olduğunu mağdur bilmemektedir.

Hata sonucu ele geçmiş eşya denildiğinde ise; tesadüf eseri veya kaza sonucu elden çıkmış, faile hatayla teslim edilmiş olması anlaşılmaktadır. Hırsızlık suçu ile aradaki fark şudur ki; hırsızlık suçunda malın zilyedin egemenliğinden çıkmasında failin davranışı etkili iken, bu suç tipinde failin eşyanın zilyedliğini ele geçirme hususunda aktif bir davranışı yoktur¹³. Zira TCK md. 160’a göre; eşya, failin egemenlik alanı içinde bulunmaktadır.

Hemen belirtmelidir ki, zilyedinin nerede olduğunu bildiği veya öngörebildiği, onun tarafından ulaşılabilir bir yerde “unutulan” eşya, “kaybedilmiş” ya da “hata sonucu ele geçmiş” eşya kabul edilmez; böyle bir durumda failin bir yerde unutulmuş eşyayı alması hırsızlık suçunu oluşturmaktadır. Örneğin; araçta düşürülen cüzdanın taksici tarafından alınması veya restorandan çıkarken sahibinin masada bıraktığı telefonu garsonun alması durumunda söz konusudur.

Hata sonucu ele geçmiş eşya; esasen kaza veya rastlantı neticesinde failin eline geçmektedir. Ancak fail bu eşyayı iade etmeyerek üzerinde malik gibi tasarruf etmektedir. İşte bu durum TCK md. 160’daki suçun oluşmasına sebep olmaktadır. Yargıtay kararlarında da sıkça karşılaştığımız örneklerden biri; bankadaki hesabına yanlışlıkla gelen parayı çekip bankanın ısrar etmesine rağmen iade edilmemesidir. Bu eylem, TCK md. 160’ya göre suç teşkil etmektedir. Para, banka hesabına yanlışlıkla aktarılan meblağlar ve fiziki varlığı olan değerler bu kapsamda değerlendirilmektedir.

Bir başka husus; zilyedi tarafından üzerindeki tasarruf hakkında feragat edilen eşya yani terk edilen eşya, artık sahipsiz olduğu cihetle hırsızlık suçunun konusunu oluşturmayacağı gibi, TCK md. 160 kapsamında da yorumlanamayacaktır¹⁴. Örneğin; işe yaramadığı için kapı önündeki kaldırıma atılan eskimiş, ayakları kırılmış bir koltuk gibi.

¹² Kılıç, “Kaybolmuş Eşya Üzerinde Tasarruf Suçu”, s.9.

¹³ Meran, *Hırsızlık – Yağma – Malvarlığına Karşı Suçlar*, s.411-412.

¹⁴ Kılıç, “Kaybolmuş Eşya Üzerinde Tasarruf Suçu”, s.9.

H. FİİL/NETİCE/NEDENSELLİK BAĞI

TCK m. 160 uyarınca; suçun maddi unsurunu (hareket) oluşturan eylemler, eşya üzerinde “iade etmeksizin” veya “yetkili mercileri durumdan haberdar etmeksizin” tasarrufta bulunmaktadır. Bu hükümden hareketle; fail, zilyetliğini ele geçirdiği eşyanın sahibini biliyorsa ona geri vermeli, bilmiyorsa durumu yetkili makamlara bildirmelidir. Söz konusu iade ve bildirim yükümlülüğü, mal üzerinde tasarrufta bulunulmadan önce yerine getirilmelidir.

Suçun oluşması için aranan “malik gibi tasarrufta bulunma” ise, mülkiyet hakkının tanıdığı yetkilerin (kullanma, yararlanma ve tasarruf) bizzat fail tarafından kullanılması anlamına gelir. Dolayısıyla; eşyayı satma, trampa etme, başkasına devretme, tüketme/harcama, kullanma, rehin verme, yok etme, saklama veya ürünlerinden yararlanma gibi malikin yapabileceği nitelikteki eylemlerin gerçekleştirilmesiyle bu suç oluşacaktır

TCK m. 160’daki suç, neticesi hareketle bitişik suç niteliğindedir. Failin tasarrufu ile mağdurun malvarlığına yönelik zarar arasında nedensellik bağı bulunmalıdır.

IV. TİPİKLİĞİN SUBJEKTİF UNSURLARI (SUÇUN MANEVİ UNSURU)

Tipikliğin subjektif unsuru açısından suç, ancak kasten işlenebilen bir suçtur¹⁵. Fail, ele geçirdiği eşyanın kaybolmuş ya da hata sonucu ele geçmiş olduğunu bilmeli ve tasarrufta bulunmayı istemelidir. Başka bir anlatımla; fail, eşyanın kendisine ait olmadığını bilmeli, eşyayı iade etmesi gerektiğinin farkında olmalı, buna rağmen bilerek ve isteyerek tasarrufta bulunmalıdır. Bu suç tipi açısından “olası kastın” da mümkün olduğu kabul edilmekle birlikte, suçun taksirli hali düzenlenmemiştir¹⁶.

V. HUKUKA AYKIRILIK

TCK m. 160 çerçevesinde meşru müdafaa, zorunluluk hali gibi genel yazılı hukuka uygunluk nedenlerinin uygulanması pek mümkün görünmemektedir¹⁷.

VI. KUSURLULUK

Failin ayırt etme gücüne sahip olması ve davranışını yönlendirme yeteneğinin bulunması gerekmektedir. Kusurluluğu ortadan kaldıran nedenler TCK m. 31 vd

¹⁵ Veli Özer Özbek – Koray Doğan – Pınar Bacaksız, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 20. Baskı, Seçkin Yayıncılık, s. 759.

¹⁶ Kılıç, “Kaybolmuş Eşya Üzerinde Tasarruf Suçu”, s.22; Sulhi Dönmezer, *Kişilere ve Mala Karşı Cürümler*, 17. Bası, Beta Yayınları, İstanbul 2004, s. 529.

¹⁷ Tezcan/Erdem/Önök, *Ceza Özel Hukuku*, s. 835.

yer alan (örneğin; akıl hastalığı, cebir, tehdit, yaş küçüklüğü vb) genel hükümlere göre değerlendirilmektedir.

VII.SUÇ VE CEZAYA ETKİ EDEN NEDENLER

TCK sistematüğinde, kaybolmuş eşya üzerinde tasarruf suçu ağırlaştırıcı veya hafifletici sebepler öngörölmemiştir. Bununla birlikte, cezayı hafifleten şahsi nedenler ve şahsi cezasızlık sebepleri söz konusudur¹⁸.

A. Cezayı Hafifleten Şahsi Nedenler

Kaybolmuş eşya üzerinde tasarruf suçu, fail ile mağdur arasında belirli derecede akrabalık ilişkisi bulunduğunda TCK m.167 uyarınca şikayete bağı bir suç haline gelmekte ve ceza yarı oranında indirilmektedir. Anılan maddeye göre, suç yalnızca akrabalar arasında işlenmişse ceza indirimi uygulanmaktadır. Akrabalar arasında işlenmemiş olması halindeyse takibin şikayete bağı olması nedeniyle soruşturma süreci farklılık göstermektedir.

B. Şahsi Cezasızlık Sebepleri

TCK m.167'ye göre, kaybolmuş eşya üzerinde tasarruf suçu belirli akrabalık ilişkisi bulunan kişiler arasında işlenmişse fail hakkında cezaya hükmolunmaz. Bu hüküm, suçun işlenme biçimine göre failin cezai sorumluluğunu sınırlamaktadır.

Suçun şahsi cezasızlık kapsamına girdiğı durumlar şunlardır:

1. Hakkında ayrılık kararı verilmemiş eşlerden birinin zararına işlenmesi
2. Üstsoy veya altsoy, kayın hısımları veya evlat edinen/evlatlık kişilerden birinin zararına işlenmesi
3. Aynı konutta beraber yaşayan kardeşlerden birinin zararına işlenmesi

Kaybolmuş eşya üzerinde tasarruf suçu için etkin pişmanlık hali öngörölmemiştir. Dolayısıyla failin suç işledikten sonra eşyayı iade etmesi, cezai sorumluluğunu ortadan kaldırmamaktadır.

VIII. SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ BİÇİMLERİ

D. TEŞEBBÜS

Kaybolmuş eşyanın bulunduğu yerden alınması veya hata sonucu bir eşyanın ele geçirilmesi tek başına hazırlık hareketi niteliğinde olup, fail, henüz eşya üzerinde tasarrufta bulunmaya yönelik bir davranış gerçekleştirmediğı sürece suçun icra hareketlerine başlamış sayılmaz¹⁹. Kaldı ki, eşyanın zilyetliğini ele

¹⁸ Centel / Zafer / Yenerer Çakmut, *Kişilere Karşı İşlenen Suçlar*, C. 1, s.584.

¹⁹ Centel / Zafer / Yenerer Çakmut, *Kişilere Karşı İşlenen Suçlar*, C. 1, s.585.

geçiren failin yalnızca eşyayı geri vermemesi veya yetkili makamlara durumu bildirmemesi teşebbüs sebebiyle cezalandırılması mümkün değildir²⁰. Fail, suçta konu olan taşınır mal üzerinde doğrudan doğruya malik gibi tasarrufta bulunmaya yönelik eylemi gerçekleştirmekle teşebbüs alanına girmiş kabul edilmektedir.

Eşyanın zilyedliğini ele geçiren veya elinde bulunduran fail, aradan uzun bir zaman geçmiş olmasına rağmen eşyayı teslim etmez yahut durumu yetkili makamlara bildirmez ise, eşyanın saklandığı gündeme geleceği cihetle, eşya üzerinde tasarrufta bulunduğu neticesine varılabilmektedir.

Öğretide suçun teşebbüse elverişli olup olmadığı tartışmalıdır²¹. Baskın görüş, suçun tasarruf anında tamamlandığını, bu nedenle teşebbüsün istisnai olarak mümkün olabileceğini kabul etmektedir²².

E. İÇTİMA

TCK m. 160 kaybolmuş veya hata sonucu ele geçmiş eşya üzerinde tasarruf suçunda TCK m. 43/1 zincirleme suç ve TCK m. 43/2 aynı türden fikri içtima kurallarının uygulanabilmesi mümkündür²³.

F. İŞTİRAK

Yukarıda ifade ettiğimiz üzere; TCK md. 160 kaybolmuş veya hata sonucu ele geçmiş eşya üzerinde tasarruf suçu özgü suç niteliğindedir. TCK md. 40/2'den hareketle; zilyetliği ele geçiren kişi haricinde kalan diğer kişiler bu suçta azmettiren ya da yardım eden olarak cezalandırılabilir.

IX. ŞİKAYET VE YAPTIRIM

TCK m. 160 hükmünden açıkça suçun soruşturması ve kovuşturmasının şikayete bağlı tutulduğu görülmektedir. Mağdurun şikayeti olmaksızın soruşturma ve kovuşturma yapılamayacaktır. Kanun koyucu; yaptırım olarak 1 yıla kadar hapis veya adli para cezasının verilebileceğini belirtmiştir. Hal böyle

²⁰ Tezcan/Erdem/Önok, *Ceza Özel Hukuku*, s. 837.

²¹ Teşebbüsün mümkün olduğuna ilişkin görüş için bkz: Centel / Zafer / Yenerer Çakmut, *Kişilere Karşı İşlenen Suçlar*, C. 1, s. 584.

²² Tezcan/Erdem/Önok, *Ceza Özel Hukuku*, s. 837; Meran, *Hırsızlık – Yağma – Malvarlığına Karşı Suçlar*, s.411.

²³ TCK md. 43 aynen şöyledir; “(1) Bir suç işleme kararının icrası kapsamında, değişik zamanlarda bir kişiye karşı aynı suçun birden fazla işlenmesi durumunda, bir cezaya hükmedilir. Ancak bu ceza, dörtte birinden dörtte üçüne kadar artırılır. Bir suçun temel şekli ile daha ağır veya daha az cezayı gerektiren nitelikli şekilleri, aynı suç sayılır. (Ek cümle: 29/6/2005 – 5377/6 md.) Mağduru belli bir kişi olmayan suçlarda da bu fıkra hükmü uygulanır. (2) Aynı suçun birden fazla kişiye karşı tek bir fiille işlenmesi durumunda da, birinci fıkra hükmü uygulanır. (3) Kasten öldürme, kasten yaralama, işkence ve yağma suçlarında bu madde hükümleri uygulanmaz.”.

iken; mahkeme, somut olayın özelliklerine göre seçimlik cezalardan birini uygulayacaktır.

X. YARGITAY KARARLARINDA KAYBOLMUŞ VEYA HATA SONUCU ELE GEÇMİŞ EŞYA ÜZERİNDE TASARRUF SUÇU (TCK MD. 160)

Yargıtay bir kararında; kaybolmuş veya hata sonucu ele geçmiş eşya üzerinde tasarruf suçunun TCK'nın 160. maddesinde düzenlendiğini, suçun oluşması için sanığın eşyanın sahibini bilmesinin zorunlu olmadığını, ancak eşyanın iade edilmesi veya yetkili mercilere bildirilmesi yükümlülüğünün bulunduğunu belirtmiştir. Bu yükümlülüğe aykırı davranışlar eşya üzerinde malik gibi tasarrufta bulunulmasının suçu oluşturacağı vurgulanmıştır²⁴.

Bununla birlikte Yargıtay uygulamasında, bulunan eşyanın kime ait olduğunun eşyanın niteliği, içeriği veya olayın gerçekleşme biçimi itibarıyla belirlenmesinin mümkün olduğu hallerde, söz konusu eşyanın kaybolmuş olması nedeniyle malikinin zilyetliğinden çıkmış sayılmayacağı kabul edilmektedir. Bu tür durumlarda, failin eşyayı ele geçirmesinin mağdurun fiili hakimiyetini sona erdirmeye yönelik iradi bir davranış niteliği taşıması sebebiyle, eylemin TCK'nın 160. maddesinde düzenlenen "*kaybolmuş veya hata sonucu ele geçirilmiş eşya üzerinde tasarruf*" suçunu değil, TCK'nın 141. maddesinde tanımlanan hırsızlık suçunu oluşturduğu yönünde içtihadı bulunmaktadır²⁵. Nitekim Yargıtay'a göre, hırsızlık suçu ile TCK'nın 160. maddesinde düzenlenen suç arasındaki ayrım, eşyanın mağdurun fiili hakimiyetinden hangi koşullarda çıktığı esas alınarak yapılmaktadır. Buna göre, eşyanın mağdurun iradesi dışında olmakla birlikte fiili hakimiyetinin devam ettiği bir ortamda fail tarafından alınması halinde hırsızlık suçunun oluşacağı; buna karşılık eşyanın kaybolmuş olması veya hata sonucu failin eline geçmesi durumunda, iade veya bildirim yükümlülüğüne aykırı şekilde tasarrufta bulunulması halinde TCK'nın 160. maddesi kapsamında bir suçun meydana geleceği kabul edilmektedir. Bu çerçevede Yargıtay, cep telefonunun

²⁴ Yargıtay 6. Ceza Dairesi. T.23.02.2021. 2020/6164 E., 2021/2979 K. sayılı karar. <https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/6-ceza-dairesi-e-2020-6164-k-2021-2979-t-23-2-2021> Erişim Tarihi: 27.12.2025; Yargıtay 13. Ceza Dairesinin T.05.02.2020, 2019/9927 E., 2020/1226 K. sayılı karar <https://www.lexpera.com.tr/literatur/kitaplar/3-suc-konusu-978-605-7542-36-6-7/1> Erişim Tarihi: 27.12.2025.

²⁵ Bu çerçevede, mağdurun lokantanın lavabosunda unuttuğu, içerisinde para dışında mağdura ait ruhsatın da bulunduğu cüzdanı, mağdurdan hemen sonra lavaboya girerek ele geçiren sanığın eyleminin, eşyanın sahibinin belirlenebilir olması karşısında TCK'nın 160. maddesi kapsamında değerlendirilmesi mümkün olmayıp, hırsızlık suçu kapsamında ele alınması gerektiği kabul edilmektedir. Yargıtay 13. Ceza Dairesi. (2018). E. 2018/1125, K. 2018/17606, 04 Aralık 2018 tarihli karar. <https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/13-cd-e-2018-1125-k-2018-17606-t-04-12-2018> Erişim Tarihi: 27.12.2025.

okul önünde bulunması, telefonun kapalı olması nedeniyle sahibine doğrudan ulaşma imkanının bulunmaması ve suça sürüklenen çocuğun savunmalarının tanık anlatımlarıyla doğrulanması hallerinde, eşyanın mağdurun fiili hakimiyetinden kaybolmak suretiyle çıktığını; dolayısıyla failin eşyayı ele geçirmesinin hırsızlık suçuna değil, TCK'nın 160. maddesinde düzenlenen kaybolmuş eşya üzerinde tasarruf suçuna vücut verdiğini kabul etmektedir²⁶.

SONUÇ

Kaybolmuş veya hata sonucu ele geçmiş eşya üzerinde tasarruf suçu, TCK'nın malvarlığına karşı suçlar sistematığı içerisinde özgü ve tamamlayıcı bir suç tipi olarak düzenlenmiştir. Bu suç tipiyle, eşyanın failin eline geçiş anında hukuka aykırı bir fiilin olmadığı; ancak sonradan ortaya çıkan bilinçli iade etmeme veya yetkili makamları durumdan haber etmeyip malik gibi tasarrufta bulunma hareketleriyle cezalandırılması amaçlanmıştır. Bu yönüyle TCK m. 160, klasik hırsızlık suçundan ayrılmakta, mülkiyet hakkının yanı sıra dürüstlük ve güven ilkelerini de ceza hukuku koruması altına almaktadır.

Suçun maddi unsurunun merkezinde, eşyanın kaybolmuş olması ya da bir hata sonucu failin hakimiyet alanına girmesi yer almakta; ancak suçun tamamlanabilmesi için salt zilyetliğin yeterli olmadığı, bunun yanında failin eşyayı iade etmemesi veya yetkili mercilere bildirmeyerek malik gibi tasarrufta bulunması gerektiği kabul edilmektedir. Bu durum, suçun oluşumunda iradi bir tercihin belirleyici olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla TCK m. 160, ihmali davranıştan ziyade aktif tasarruf iradesine dayanan bir suç niteliği taşımaktadır.

Manevi unsur bakımından suçun yalnızca kasten işlenebilir olması, failin eşyanın kendisine ait olmadığını bilmesine rağmen tasarrufta bulunmasının zorunlu kılınmasıdır. Bu bağlamda, hata, yanlış veya mülkiyet konusunda samimi bir inancın varlığı halinde suçun manevi unsurunun oluşmayacağı kabul edilmelidir. Yargıtay, TCK m. 160'da düzenlenen "*kaybolmuş veya hata sonucu ele geçirilmiş eşya üzerinde tasarruf*" suçunun oluşması için failin eşyanın sahibini bilmesinin zorunlu olmadığını, ancak eşyayı iade etme veya yetkili mercilere bildirme yükümlülüğünün bulunduğunu kabul etmektedir. Eşyanın sahibinin belirlenebilir olduğu ve failin mağdurun fiili hakimiyetini sona erdirerek iradi olarak eşyayı aldığı hallerde ise, bu eylemin TCK m. 141 kapsamında hırsızlık suçunu oluşturacağını kabul etmektedir.

Kaybolmuş eşya üzerinde tasarruf suçu, TCK kapsamında belirli şahsi nedenlere bağlı olarak ceza uygulamasında farklılık göstermektedir. Ceza

²⁶ Yargıtay 13. Ceza Dairesi. (2019). E. 2019/10335, K. 2019/13667, 2 Ekim 2019 tarihli karar. <https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/13-ceza-dairesi-e-2019-10335-k-2019-13667-t-2-10-2019> Erişim Tarihi: 27.12.2025.

sorumluluğunu etkileyen başlıca faktörler akrabalık ilişkisi, şikayete bağlı takip ve şahsi cezasızlık halleridir. Bunun yanı sıra, söz konusu suç için, etkin pişmanlık hali TCK m.160 kapsamında öngörülmemiştir, dolayısıyla failin suç işledikten sonra pişmanlık göstererek eşyayı iade etmesi, cezai sorumluluğunu ortadan kaldırmamaktadır.

Suçun şikayete bağlı olması, kanun koyucunun bu fiili mutlak surette kamu düzenini ihlal eden bir suç olarak değil, mağdurun iradesine bağlı olarak cezalandırılması gereken bir malvarlığı ihlali olarak değerlendirdiğini göstermektedir. Bu tercih, suçun yaptırımının görece hafif tutulmasıyla birlikte ele alındığında, orantılılık ilkesine uygun bir ceza politikası izlendiğini ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak TCK m. 160, özellikle dijitalleşen ve hızlanan ekonomik ilişkiler bağlamında uygulama alanı giderek genişleyen bir suç tipi olup, bu suçun hırsızlık suçuyla karıştırılmaması, suçun unsurlarının her somut olayda titizlikle incelenmesi büyük önem taşımaktadır. Aksi halde, ceza hukukunun ultima ratio (son çare) niteliği zedelenecek ve özel hukuk yollarıyla çözülebilecek uyuşmazlıklar gereksiz biçimde ceza yaptırımına konu edilebilecektir. Bu nedenle öğretinin ve yargı içtihatlarının, TCK m. 160'ın sınırlarını netleştiren ve öngörülebilirliği artıran bir çizgide gelişmesi, hem hukuki güvenlik hem de adalet duygusu bakımından zorunludur.

KAYNAKÇA

- Ayan, Mehmet, *Eşya Hukuku – I (Zilyetlik ve Tapu Sicili)*, 13. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Bayraktar, Köksal / Kangal, Zeynel T. / Yıldız, Ahmet K. / Evik, Ali H. / Erman, Bahri / Sınar, Hasan / Retornaz, Emine A. / Kartal, Pınar M. / Bozbayındır, G. B. / Evik, V. S. / Altunç, S. / Akyürek, Gökhan / İnceoğlu, A. A., *Özel Ceza Hukuku*, Cilt IV: Malvarlığına Karşı Suçlar, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2018.
- Centel, Nur / Zafer, Hamide / Yenerer Çakmut, Özlem, *Kişilere Karşı İşlenen Suçlar*, Cilt 1, 5. Baskı, Beta Basım Yayın, İstanbul 2021.
- Dönmezer, Sulhi, *Kişilere ve Mala Karşı Cürümler*, 17. Bası, Beta Yayınları, İstanbul 2004.
- Kılıç, Ahmet, “Kaybolmuş veya Hata Sonucu Ele Geçmiş Eşya Üzerinde Tasarruf Suçu”, YBHD, Yıl 3, Sayı 2018/2, 2018, s. 1–25. (Erişim: 27.12.2025).
- Meran, Necati, *Hırsızlık – Yağma – Malvarlığına Karşı Suçlar*, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2013.
- Özbek, Veli Özer / Doğan, Koray / Bacaksız, Pınar, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 20. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Şen, Ersan, “Hırsızlık Suçları”, Ankara Barosu Dergisi, 2012/3, s. 321–345. (Erişim: 28.12.2025).
- Tezcan, Durmuş / Erdem, Mustafa Ruhan / Önok, R. Murat, *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, Güncellenmiş 23. Baskı, Seçkin Hukuk, Ankara 2025.